

VERSLAG

CRB 2022-0353

Loonkostenhandicap

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Verslag over
de absolute loonkostenhandicap,
de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het
productiviteitsniveau en de loonkostenhandicap gecorrigeerd voor
de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de
loonsubsidies in België en de referentielidstaten sinds 1996**

**Brussel
09.02.2022**

Inhoudsopgave

1. De absolute loonkostenhandicap	4
2. De absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau.....	9
3. De loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996	12
4. Bijlage 1: Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020	16

Lijst van tabellen

Tabel 1-1 :	Absolute loonkostenhandicap (in %)	5
Tabel 1-2 :	Toepassingsgebieden van de variabelen die voor de berekening van de absolute loonkostenhandicap werden gebruikt.....	7
Tabel 1-3 :	Verwachte CICE-uitgaven in de betekenis van de nationale boekhouding, bedragen in miljarden euro's.....	8
Tabel 2-1 :	Absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau in waarde (in %).....	9
Tabel 3-1 :	Loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996 (in %).....	12
Tabel 3-2 :	Subsidiegraad in België en in de referentielanden.....	14
Tabel 3-3 :	Uitsplitsing van de loonsubsidies in België naar maatregel voor de privésector sinds 1996 (S1-OP, in miljoenen euro's)	15
Tabel 4-1 :	Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - België	16
Tabel 4-2 :	Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Duitsland	17
Tabel 4-3 :	Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Nederland	18
Tabel 4-4 :	Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Frankrijk.....	19

Naast de loonkostenhandicap die wordt gebruikt om de maximaal beschikbare marge voor de loonkostenontwikkeling in België te ramen, schrijft de herziene wet van 26 juli 1996 ¹voor dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een verslag uitbrengt over drie andere metingen van de loonhandicap:

- de absolute loonkostenhandicap;
- de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau;
- de loonkostenhandicap gecorrigeerd voor verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996.

Opmerking wat de editie 2021 van het verslag betreft

De COVID-19-crisis en de maatregelen van de verschillende regeringen hebben een aanzienlijke impact gehad op de resultaten van dit verslag. Het betreft voornamelijk maatregelen inzake tijdelijke werkloosheid, waardoor de werkgevers wegens de gezondheids crisis de arbeidsovereenkomsten met hun werknemers gedurende een beperkte activiteitsperiode gedeeltelijk of volledig opschorten. Dat heeft zeer grote tijdelijke effecten gehad op de statistieken m.b.t. de uurloonkosten. Een van de belangrijkste redenen is dat de werknemers met lage lonen meer dan gemiddeld in een systeem van tijdelijke werkloosheid werden geplaatst, waardoor het gemiddelde loon van zij die aan het werk bleven is gestegen. Er is dus sprake van een compositie-effect: de stijging van de arbeidskosten is (ten dele) te wijten aan de wijziging van de samenstelling van de arbeidskrachten. In 2021 en 2022 zal een omgekeerd compositie-effect spelen, wanneer de werknemers die tijdelijk werkloos waren weer aan het werk gaan. Meer details over de inhoud en de impact van de door de landen genomen maatregelen kunnen worden teruggevonden in het Technisch verslag.

De impact van deze tijdelijke effecten heeft tot gevolg dat de resultaten van dit verslag niet vergelijkbaar zijn met die van de vorige verslagen. Het is onmogelijk aan te geven welk deel van een stijging of van een daling structureel is en welk deel te wijten is aan het compositie-effect, of anderzijds tijdelijk is beïnvloed door de COVID-19-crisis. Bovendien hebben de statistische effecten misschien meer of minder de productiviteit beïnvloed dan de arbeidskosten. Zo gaat het compositie-effect bijvoorbeeld in dezelfde richting (de werknemers met lage lonen werken vooral in jobs met een lage productiviteit), maar de omvang van het effect is daarom niet noodzakelijk identiek voor de loonkosten en voor de productiviteit.

De gezondheids crisis heeft ook een bijzondere impact op de cijfers van Duitsland. Tijdens de vorige jaren waren de loonsubsidies voor Duitsland verwaarloosbaar, zoals in het verslag wordt beschreven. In 2020 zijn de totale loonsubsidies in Duitsland bijna vertienvoudigd in vergelijking met 2019. De loonsubsidies zijn dus niet meer verwaarloosbaar, maar er is geen informatie voorhanden over de manier waarop die subsidies onder de verschillende sectoren zijn verdeeld - wat een essentieel gegeven is voor de behandeling van de cijfers. Daarom hebben we de loonsubsidies in Duitsland uitgesplitst in verhouding tot het aantal gewerkte uren per werknemer.

Bijgevolg kunnen de cijfers voor het jaar 2020 niet als representatieve indicatoren van de looncompetitiviteit van België t.o.v. de referentielanden worden beschouwd. Om die reden worden dit jaar ook de cijfers voor het jaar 2019 (het laatste jaar waarin de gezondheids crisis geen impact had) meegedeeld.

¹ Ter herinnering: de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen werd herzien door de wet van 19 maart 2017.

1. De absolute loonkostenhandicap

De herziene wet van 1996 definieert in artikel 2 de absolute loonkostenhandicap als “de verhouding tussen, enerzijds, de deling van de loonkosten van de werknemers verminderd met de loonsubsidies door het aantal werkuren in België en, anderzijds, de deling van de loonkosten van de werknemers verminderd met de loonsubsidies door het aantal werkuren in de drie referentielidstaten”.

Het is belangrijk twee specifieke kenmerken van de absolute handicap te benadrukken. Ten eerste wordt bij de berekening van de uurloonkosten (ULK's) voor elk van de vier landen² rekening gehouden met de loonsubsidies. Het Europees Stelsel van Rekeningen definieert de loonsubsidies als “*subsidies op de totale loonsom of op het totale aantal werknemers, dan wel op het in dienst hebben van bepaalde categorieën personen (lichamelijk gehandicapt, langdurig werkloos)*” of als “*subsidies op de kosten van door ondernemingen georganiseerde of gefinancierde opleidingsprogramma's*” (ESR 2010, blz. 105)³. Zo omvatten de loonsubsidies bv. de werkgeversbijdrageverminderingen voor bepaalde doelgroepen, of vrijstellingen van betaling van de bedrijfsvoorheffing.

Concreet worden, voor de berekening van de absolute loonkostenhandicap, de loonsubsidies afgetrokken van de loonmassa (D.1), wat niet het geval is voor de “loonkostenhandicap⁴” die wordt gebruikt om de maximaal beschikbare marge te ramen. Het is redelijk om aan te nemen dat de absolute handicap een betere weergave is van de effectieve loonkosten voor ondernemingen.

Het tweede kenmerk van de hier beschouwde indicator is dat het om een “absolute” handicap gaat, die wordt gedefinieerd als de verhouding tussen twee uurloonkostenniveaus: het gemiddelde niveau van de uurloonkosten (ULK's) in België en het gemiddelde niveau van de uurloonkosten in de drie referentielanden. Het is dus een indicator van het “niveauverschil” in de uurloonkosten in nominale termen tussen België en de referentielanden. Bijgevolg onderscheidt hij zich van de loonkostenhandicap die in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de maximaal beschikbare marge in die zin dat deze laatste bestaat in een “ontwikkelingsverhouding” die berust op de gecumuleerde groei van de loonkosten sinds 1996 tussen België en de drie referentielanden.

$$\text{Absolute loonkostenhandicap} = \frac{\text{ULK's-loonsubsidies}^{BE}}{\text{ULK's-loonsubsidies}^{buren}} - 1$$

² Ter herinnering: België en de drie referentielanden (Duitsland, Frankrijk en Nederland).

³ De loonsubsidies zijn vervat in het aggregaat D.39 'Niet-productgebonden subsidies' in de nationale rekeningen. Niettemin moet worden opgemerkt dat de rubriek D.39 niet alleen de loonsubsidies omvat, maar ook andere vormen van subsidies. Ze moeten bijgevolg van de rest worden geïsoleerd om de absolute loonkostenhandicap te kunnen ramen.

⁴ Ter herinnering: de “loonkostenhandicap” die wordt gebruikt voor de berekening van de maximaal beschikbare marge wordt berekend op basis van de loonmassa in de betekenis van de nationale rekeningen, die bestaat uit het aggregaat D.1 “Beloning van werknemers”.

Tabel 1-1 : Absolute loonkostenhandicap (in %)

	2019
Privésector (S1-OP)	10,9%
Marktsector, gewogen gemiddelde	10,8%
Marktsector, niet-gewogen gemiddelde	7,1%
	2020
Privésector (S1-OP)	10,6%
Marktsector, gewogen gemiddelde	10,8%
Marktsector, niet-gewogen gemiddelde	6,6%

Bron: nationale rekeningen, berekeningen van het secretariaat

Zoals we in de bovenstaande Tabel 1-1 merken, werd de absolute loonkostenhandicap gemeten voor het jaar 2020 en voor drie afzonderlijke toepassingsgebieden: de privésector, de marktsector als gewogen gemiddelde en de marktsector als niet-gewogen gemiddelde. Eerst nemen we de privésector onder de loep. Overeengekomen werd dat deze de institutionele sector S1 (economie in haar geheel) omvat, waarvan de overheidssector S13 wordt afgetrokken. Voor de privésector is de absolute loonkostenhandicap positief; hij bedraagt 10,6%. Dat betekent dat de loonkosten in België in 2020 gemiddeld 10,6% hoger waren dan het gemiddelde van de drie referentielidstaten. Opgemerkt moet worden dat het gebied S1-S13 in de praktijk moest worden benaderd door de sector S1-OP (O voor de bedrijfstak van het openbaar bestuur en P voor het onderwijs), vanwege de beschikbaarheid van gegevens over de loonsubsidies en over het totale volume van de door werknemers gewerkte uren uit de nationale rekeningen in België en in de referentielanden.

Tabel 1-2 bevat de beschikbare toepassingsgebieden voor elke variabele die voor de berekening van de absolute loonkostenhandicap in de privésector werd gebruikt. Daarin kan worden opgemerkt dat Duitsland het enige land is waar de gegevens over de loonsubsidies betrekking hebben op het gebied S1-S13. Voor België en Nederland beslaan de beschikbare gegevens over de loonsubsidies enkel het veld S1-OP, terwijl deze gegevens in Frankrijk alleen bestaan voor de economie in haar geheel (S1). We waren evenwel van mening dat voor dat land de loonsubsidies voor de economie in haar geheel (S1) de beste proxy van de loonsubsidies voor de privésector bleven. Wat het totale volume van de door de werknemers gewerkte uren betreft, is S1-OP het gemeenschappelijke toepassingsgebied dat voor alle landen beschikbaar is. Ter wille van de coherentie hebben we bijgevolg gebruik gemaakt van de gegevens over datzelfde gebied S1-OP voor de loonmassa D.1. De absolute loonkostenhandicap werd ook berekend voor de marktsector. Er werd beslist dat deze zou worden benaderd door het toepassingsgebied dat de Expertengroep Concurrentievermogen en Werkgelegenheid (EGCW) in zijn verslag van 2013⁵ heeft bestudeerd, met uitzondering van de tak Vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten⁶. Dit gebied omvat 21 van de 28 bedrijfstakken van de economie⁷ en vormt een goede proxy van de marktsector⁸.

⁵ EGCW (2013), *Arbeidskosten, loonsubsidies, arbeidsproductiviteit en opleidingsinspanningen van ondernemingen*, Expertengroep Concurrentievermogen en Werkgelegenheid, Verslag aan de regering

⁶ De sociale partners hebben beslist om de tak Vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten niet op te nemen in hun analyse, wegens het zeer volatiele karakter van de productiviteit in deze tak.

⁷ De 20 geselecteerde bedrijfstakken zijn de takken van de verwerkende industrie (met uitzondering van de vervaardiging van cokes en van geraffineerde aardolieproducten), de productie en distributie van energie, het bouwbedrijf, de handel, de horeca, de telecommunicatie, de informatica, de rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening en bedrijfsbeheer, het reclamewezen enz.

⁸ Als we een 'bedrijfstakbenadering' hanteren, wordt de privésector gedefinieerd als de economie in haar geheel min de takken O (Openbaar bestuur) en P (Onderwijs). Om de marktsector te verkrijgen, moeten nog de andere, zgn. niet-markttakken hieruit worden verwijderd, nl. Q (Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening), R (Kunst, amusement en

Tabel 1-1 geeft ons aan dat de absolute loonkostenhandicap in 2020 voor de marktsector als niet-gewogen gemiddelde positief is en 6,6% bedraagt⁹. Opgemerkt moet worden dat een niet-gewogen (of rekenkundig) gemiddelde erin bestaat dat hetzelfde gewicht wordt toegekend aan alle bedrijfstakken van de marktsector, waardoor de sectorale structureffecten ten dele kunnen worden weggewerkt¹⁰. Als we daarentegen de marktsector als gewogen gemiddelde beschouwen, dan betekent dit dat rekening wordt gehouden met het relatieve gewicht (in termen van werkgelegenheid) van elke bedrijfstak in de marktsector. In dat geval bedraagt de absolute loonkostenhandicap in 2020 10,8%¹¹.

Voorts moet worden gepreciseerd dat we, vanuit methodologisch oogpunt, om de loonkostenhandicap voor de marktsector in Frankrijk te kunnen berekenen, een raming hebben moeten maken van de loonsubsidies voor de betrokken takken. Aangezien ze alleen beschikbaar zijn voor de economie in haar geheel S1 (cf. Tabel 1-2), hebben we een alternatieve methode uitgewerkt om de best mogelijke raming van de marktsector te verkrijgen. De aangenomen methode bestaat erin op het bedrag van het Crédit d'impôt pour la compétitivité et l'emploi (CICE, belastingkrediet voor het concurrentievermogen en de werkgelegenheid) in 2020 (2,1 miljard euro, wat gelijk is aan 70% van de totale loonsubsidies in Frankrijk in 2020) een verdeelsleutel per bedrijfstak toe te passen¹². We wijzen erop dat het CICE een loonsubsidie is die enkel voor de marktsector bestemd is, terwijl de andere loonsubsidies (de overige 30%) in hoofdzaak bestemd zijn voor de niet-marktsector.

recreatie), S (Overige diensten), en T (Huishoudens als werkgever). De privésector omvat aldus zowel de marktsector als de niet-marktsector, met uitzondering van het openbaar bestuur en het onderwijs.

⁹In 2020 zijn de loonkosten in België 6,6% hoger dan gemiddeld in de drie referentielanden.

¹⁰ Er kunnen evenwel nog verschillen in sectorstructuur bestaan binnen de A38-takken.

¹¹In 2020 zijn de loonkosten in België 10,8% hoger dan gemiddeld in de drie referentielanden.

¹² Deze verdeelsleutel werd ons verstrekt door het 'Comité de suivi du CICE' en is gelijk aan de verdeelsleutel van de loonmassa die in aanmerking komt voor het CICE per bedrijfstak.

Tabel 1-2 : Toepassingsgebieden van de variabelen die voor de berekening van de absolute loonkostenhandicap werden gebruikt

Toepassingsgebied van de absolute loonkostenhandicap	Gebied D1	Gebied loonsubsidies	Gebied totaal volume gewerkte uren door de werknemers
Privésector	D: S1-OP	D: S1-S13	D: S1-OP
	NL: S1-OP	NL: S1-OP	NL: S1-OP
	FR: S1-OP	FR: S1	FR: S1-OP
	BE: S1-OP	BE: S1-OP	BE: S1-OP
Marktsector (niet-gewogen gemiddelde)	D: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	n.b.	D: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)
	NL: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	NL: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	NL: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)
	FR: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	FR: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	FR: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)
	BE: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	BE: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)	BE: EGCW (niet-gewogen gemiddelde)
Marktsector (gewogen gemiddelde)	D: EGCW (gewogen gemiddelde)	n.b.	D: EGCW (gewogen gemiddelde)
	NL: EGCW (gewogen gemiddelde)	NL: EGCW (gewogen gemiddelde)	NL: EGCW (gewogen gemiddelde)
	FR: EGCW (gewogen gemiddelde)	FR: EGCW (gewogen gemiddelde)	FR: EGCW (gewogen gemiddelde)
	BE: EGCW (gewogen gemiddelde)	BE: EGCW (gewogen gemiddelde)	BE: EGCW (gewogen gemiddelde)

Ten slotte moet worden opgemerkt dat het peil van de absolute handicap in 2020 werd beïnvloed door de omvorming van het CICE tot permanente verlagingen van de werkgeversbijdragen in Frankrijk.

Het CICE werd inderdaad afgeschaft op 1 januari 2019¹³ en werd vervangen door een verlaging van de werkgeversbijdragen in twee fasen. Op 1 januari 2019 werden de werkgeversbijdragen met 6 procentpunten verlaagd voor alle lonen die niet meer dan 2,5 keer het SMIC bedragen. Op 1 oktober 2019 is een tweede verlaging in werking getreden voor de lonen die minder dan 1,6 keer het SMIC

¹³ Wat betekent dat de in 2019 betaalde lonen geen recht op belastingkredieten meer geven. De laatste grondslag van het CICE waren de lonen die in 2018 werden betaald.

bedragen. Deze bijkomende verlaging gaat tot 3,9 punten op het niveau van het SMIC¹⁴. Ondanks de afschaffing in 2019 is het CICE evenwel nog aanwezig in de nationale rekeningen voor het jaar 2019 (Tabel 1-3)¹⁵.

Tabel 1-3 : Verwachte CICE-uitgaven in de betekenis van de nationale boekhouding, bedragen in miljarden euro's¹⁶

	2018	2019	2020
CICE-uitgaven in nationale boekhouding	22,3	21,2	2,1

Bronnen: INSEE

In 2019 werden de uurloonkosten in Frankrijk dus beperkt door de verlaging van de werkgeversbijdragen, terwijl de vermindering van de loonsubsidies door de afschaffing van het CICE pas in 2020 plaatsvond. De zwakke groei van de uurloonkosten in 2019 in Frankrijk werd dus gecompenseerd door een sterkere groei in 2020. Dit had een opwaarts effect op de absolute handicap in 2019, wat evenwel zal worden gecompenseerd door een neerwaarts effect op de absolute handicap in 2020.

¹⁴ Zie punt 4.2 van het Technisch verslag 2019 voor meer details.

¹⁵ De nationale boekhoudregels schrijven immers voor dat bij elk jaar het vorderingenbedrag dat op 31 december van dat jaar daadwerkelijk bij de belastingdienst werd aangegeven, moet worden toegevoegd. Aangezien de ondernemingen pas vanaf het jaar nadien de in 2018 betaalde lonen die in aanmerking komen voor het CICE aan de belastingdienst aangeven, wordt het bedrag van het CICE voor lonen die in het laatste jaar van de regeling zijn betaald, voornamelijk in 2019 geboekt. De CICE-resten van het jaar 2020 en daarna stemmen overeen met de vorderingen die openstaan in het jaar dat volgt op de betaling van de lonen en die 3 jaar later nog opeisbaar zijn.

¹⁶ Deze CICE-uitgavenbedragen in de betekenis van de nationale boekhouding zijn de recentste beschikbare gegevens. France Stratégie heeft meegedeeld dat het ministerie van Financiën deze cijfers niet langer zou bijwerken.

2. De absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau

De absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau brengt de absolute loonkostenhandicap in verband met de verschillen in productiviteitsniveau tussen België en de referentielanden.

De wet bepaalt echter niet welke indicator moet worden gebruikt om het productiviteitsniveau te meten. De ontwikkeling van de productiviteit wordt vaak gemeten a.d.h.v. de ontwikkeling van de toegevoegde waarde per gewerkt uur tegen vaste prijzen, ook de “schijnbare arbeidsproductiviteit” genoemd. Het is evenwel niet mogelijk zo’n indicator naar niveau te berekenen omdat we niet over indexcijfers van het prijsniveau (ook “indexen van de productievermogenpariteit” genoemd) voor de verschillende bedrijfstakken beschikken. De hier gebruikte productiviteitsindicator is dus gemeten in waarde.

Absolute handicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau =

$$\frac{ULK's-loonsubsidies^{BE} / prod^{BE}}{ULK's-loonsubsidies^{buren} / prod^{buren}} - 1 \quad (2)$$

$$\text{Waarbij prod} = \frac{\text{toegevoegde waarde in waarde}}{\text{totaal gewerkte uren}}$$

Voorts merken we op dat de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau in Tabel 2-1 alleen voor de marktsector (als gewogen en niet-gewogen gemiddelde) werd gemeten, en niet voor de privésector. De verklaring hiervoor is dat het, voor de niet-marktsector, niet mogelijk is om aan de hand van de meting van de productiviteit de efficiëntie van de benutting van de productiemiddelen te meten, in tegenstelling tot de marktsector. De toegevoegde waarde stemt immers overeen met het verschil tussen de omzet en het intermediair verbruik. Welnu, in de niet-marktsector wordt de toegevoegde waarde niet onderscheiden van de omzet, aangezien die laatste wordt berekend als de som van de productiekosten.

Tabel 2-1 : Absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau in waarde (in %)

	2019
Marktsector, gewogen gemiddelde	1,3%
Marktsector, niet-gewogen gemiddelde	-0,6%
	2020
Marktsector, gewogen gemiddelde	-3,4%
Marktsector, niet-gewogen gemiddelde	-3,9%

Bron: nationale rekeningen, berekeningen van het secretariaat

In 2020 is de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau in waarde voor de marktsector (toepassingsgebied van de EGCW) als gewogen gemiddelde negatief en bedraagt hij -3,4%. In 2020 zijn de loonkosten in België gecorrigeerd voor de productiviteitsniveaus in waarde dus 3,4% lager dan gemiddeld in de drie referentielidstaten. Als we deze handicap berekenen zonder rekening te houden met het relatieve gewicht van de verschillende sectoren (niet-gewogen gemiddelde), bedraagt hij -3,9%. In dat geval zijn de loonkosten gecorrigeerd voor de productiviteitsniveaus in waarde in België 3,9% lager dan gemiddeld in de drie referentielidstaten¹⁷.

¹⁷ In het verslag over de handicap in 2018 werd het niet-gewogen gemiddelde van de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau in waarde door een rekenfout ten onrechte op -1,1% geraamd. Het correcte cijfer bedroeg -1,5%.

Als we deze indicator vergelijken met die welke in punt 1 van dit verslag werd berekend, dan kunnen we hieruit afleiden dat het in aanmerking nemen van de schijnbare arbeidsproductiviteit in waarde tot gevolg heeft dat het niveau van de uurloonkosten, gecorrigeerd voor de productiviteit, in België lager wordt dan gemiddeld in de drie referentielanden.

De vermindering van deze handicap in termen van loonkosten is het resultaat van een relatieve stijging van de Belgische productiviteit t.o.v. de referentielanden. Twee effecten liggen aan de basis van die relatieve stijging. Het eerste effect bestaat in een intrasectorale stijging van de productiviteit. Onderzoek van het niet-gewogen gemiddelde brengt zelfs een lichte vermindering van de productiviteit in Duitsland aan het licht. Deze relatieve stijging werd ook aangestipt in het jaarverslag van de Nationale Raad voor de Productiviteit. Op dit moment weten we echter niet of deze productiviteitsstijging het gevolg is van een verbetering van de totale factorproductiviteit van de ondernemingen, aan een toename van de kapitaalintensiteit van de ondernemingen, of aan de verdwijning van de minst productieve ondernemingen (die permanent kan zijn of tijdelijk wegens de COVID-19-maatregelen).

Het tweede effect is een compositie-effect, dat optreedt bij de berekening van het gewogen gemiddelde. Aangezien de daling van het gewogen gemiddelde sterker is dan die van het niet-gewogen gemiddelde, kunnen we stellen dat dit effect (waartoe de COVID-19-maatregelen bijdragen) tussen 2019 en 2020 in het voordeel van België heeft gespeeld.

Het compositie-effect kan mogelijk beïnvloed zijn door de COVID-19-maatregelen in 2020. De sectoren die het hardst werden getroffen door deze COVID-19-maatregelen waren die waarvan de productiviteit lager is (bv. de horecasector, die door zijn arbeidsintensieve karakter een lagere productiviteit vertoont). Die sectoren hebben relatief meer uren verloren, waardoor hun aandeel in het gewogen gemiddelde kleiner is geworden. Aldus zagen de productievere sectoren hun gewicht toenemen. Dat effect (dat ook een compositie-effect is) doet zich in alle landen voor, maar de impact ervan verschilt van het ene tot het andere land omdat elk land zijn eigen maatregelen treft, de verhoudingen tussen de sectoren er verschillend zijn en de crisis niet overal even hard heeft toegeslagen. Bijlage 1 toont dat effect voor de 20 marktsectoren in België en de drie referentielanden. Het valt onmogelijk te achterhalen in welke mate de gezondheidscrisis het compositie-effect heeft beïnvloed. Op termijn zal het effect van de crisis op de cijfers verdwijnen.

In het kader van een eventueel gebruik van deze indicator voor de bepaling van de historische loonkostenhandicap moet de aandacht echter worden gevestigd op de methodologische problemen m.b.t. de gebruikte productiviteitsindicator, in het licht van wat men wil meten.

Concreet wordt de absolute loonkostenhandicap gecorrigeerd voor het productiviteitsniveau geacht aan te geven of het loonkostenverschil dat wordt waargenomen tussen België en de referentielidstaten¹⁸ al dan niet wordt gecompenseerd door een hoger technologisch niveau. Als het technologisch niveau van de economie (dat wordt bepaald door het competentieniveau van de werknemers, de dynamiek van de ondernemingen, de instellingen...) in België hoger ligt dan in de andere landen, zal immers ook de geproduceerde TW hoger zijn, waardoor elke productiefactor beter zal kunnen worden vergoed in functie van zijn bijdrage aan de creatie van TW. Kortom, de gemiddelde uurloonkosten van de economie kunnen hoger liggen in een land waar het technologisch niveau hoger is.

Voorts dient de vraag te worden gesteld in welke mate het productiviteitsniveau, dat aan de hand van de schijnbare arbeidsproductiviteit in waarde wordt berekend, inderdaad een hoger technologisch niveau in België weerspiegelt. Drie elementen zorgen ervoor dat het productiviteitsverschil dat met die

¹⁸ dat meer bepaald wordt gemeten door de absolute loonkostenhandicap

indicator wordt gemeten niet het technologisch verschil tussen België en de referentielidstaten dreigt te weerspiegelen¹⁹.

Ten eerste meet de productiviteit de efficiëntie van een proces dat een of meer inputfactoren omzet in een resultaat. Welnu, de productiviteit wordt hier gemeten in waarde en niet in volume. Het productiviteitsverschil kan dus prijsniveauverschillen weerspiegelen, en niet een verschil in technologisch niveau²⁰.

Ten tweede wordt de productiviteit beïnvloed door de kapitaalintensiteit. De indicator rekent de volledige creatie van TW immers impliciet toe aan de factor arbeid zonder rekening te houden met de bijdrage van de factor kapitaal. Het productiviteitsverschil kan dus eerder een verschil in kapitaalintensiteit dan een technologisch verschil tussen landen weerspiegelen.

En ten derde wordt de productiviteit berekend voor de bestaande ondernemingen en werknemers. Als er aanpassingen zijn gebeurd, bv. door een hoger uurloonkostenniveau, zullen alleen de productiefste segmenten van de waardeketen worden geobserveerd. Het waargenomen productiviteitsverschil tussen landen kan dus veeleer specialisaties in verschillende segmenten van de waardeketen (die worden gekenmerkt door verschillende technologische niveaus) dan technologische verschillen in identieke segmenten van de waardeketen weerspiegelen²¹.

¹⁹ Voor een gedetailleerde bespreking van al deze moeilijkheden verwijzen we hier naar de besprekingen in het kader van deel 1 van het VWC, meer bepaald naar het verslag van de EG CW van 2013 en naar de nota's CCE 2018- 1372 "Méthodes handicap salarial corrigé pour productivité" en CCE 2017- 2198 "Note technique concernant les biais relatifs à la mesure de la productivité dans le cadre des séries statistiques de la Partie 1".

²⁰ Het niveau van de verkoopprijzen is immers één van de elementen (samen met de hoeveelheid arbeid, de hoeveelheid kapitaal, de totale productiviteit van de factoren en de prijs van het intermediair verbruik) die de toegevoegde waarde – en dus wat moet worden verdeeld over de factor arbeid en de factor kapitaal – bepalen. De ondernemingen die vrij goed zijn afgeschermd van de internationale concurrentie kunnen dus hogere lonen betalen, zelfs als ze geen technologisch voordeel hebben, want ze kunnen dit compenseren met hogere verkoopprijzen. Dit heeft evenwel een daling van de koopkracht in het land tot gevolg. Bovendien weegt dit ook op het concurrentievermogen van de ondernemingen uit de sectoren die blootstaan aan internationale concurrentie en die de producten van de afgeschermden sectoren als intermediair verbruik gebruiken en dit niet kunnen doorberekenen in hun prijzen.

²¹ We wijzen erop dat de specialisatie van de landen in sommige segmenten van de waardeketen niet alleen afhangt van het loonkostenniveau, maar ook van hun comparatieve voordelen, met name het kapitaalaccumulatie-niveau, het kwalificatie- en competentieniveau van de werknemers, de geografische ligging van het land en de kenmerken van zijn innovatiesysteem.

3. De loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996

In tegenstelling tot de “absolute” loonkostenhandicap (al dan niet gecorrigeerd voor de productiviteit), die werd geraamd in de twee bovenstaande punten, geeft de hier gemeten loonkostenhandicap de verhouding tussen de loonkostenontwikkeling in België en die in de referentielanden sinds 1996 weer.

Deze indicator geeft ons dus aan in welke mate de loonkosten in België sinds 1996 sneller of minder snel zijn gestegen dan gemiddeld in de drie referentielidstaten.

Ook moet worden opgemerkt dat, in vergelijking met het concept loonkostenhandicap dat wordt gebruikt voor de berekening van de maximaal beschikbare marge, de hier beschouwde handicap wordt “gecorrigeerd” of verminderd met de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies²². Concreet worden voor de berekening enkel de subsidies van de loonmassa D.1 afgetrokken, aangezien deze de *facto* de werkgeversbijdrageverminderingen bevat. Bijgevolg:

Loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in

$$\text{België} = \frac{\text{ontwikkeling ULK's} - \text{loonsubsidies sinds 1996}^{BE}}{\text{ontwikkeling ULK's} - \text{loonsubsidies sinds 1996}^{buren}} - 1$$

Tabel 3-1 : Loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verminderingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten sinds 1996 (in %)

	2019	2020
Privésector (S1-13)	-3,9%	-3,7%

Bron: nationale rekeningen, berekeningen van het secretariaat

In Tabel 3-1 wordt in 2020 een negatieve handicap vastgesteld. Een negatieve handicap geeft aan dat de loonkosten in België zich sedert 1996 minder snel hebben ontwikkeld dan de gemiddelde loonkosten in de drie referentielanden. Hieruit kan dus worden afgeleid dat de loonkosten in België van 1996 tot 2020 een ontwikkeling kenden die 3,7% lager was dan gemiddeld in de drie referentielanden.

We wijzen erop dat de loonkostenhandicap gecorrigeerd voor de verlagingen van de werkgeversbijdragen en de loonsubsidies in België en in de referentielidstaten ook naar boven toe wordt beïnvloed door de omvorming van het CICE tot bijdrageverminderingen in Frankrijk in 2019. Deze impact werd in 2020 gecompenseerd met de vermindering van de loonsubsidies door de afschaffing van het CICE (cf. uitleg supra).

²² Er zij immers aan herinnerd dat de wet van 2017 preciseert dat het secretariaat van de CRB, voor de loonkostenhandicap die wordt gebruikt om de maximaal beschikbare marge te ramen, geen rekening houdt met de verminderingen van de socialezekerheidsbijdragen van de *taxshift* 2016- 2020 (2020 netto van het Competitiviteitspact 2016). Concreet worden deze werkgeversbijdrageverminderingen toegevoegd aan de loonmassa D.1 in België, waardoor de maximaal beschikbare marge kleiner wordt. Net als het feit dat de loonsubsidies niet worden inbegrepen, wordt deze keuze verklaard door de politieke wil om te vermijden dat de verlagingen van werkgeversbijdragen en de loonsubsidies de lonen doen stijgen, ten koste van de jobcreatie.

Ontwikkeling van de loonsubsidies in België en in de referentielanden

In de onderstaande tabel zien we de ontwikkeling van de loonsubsidies en van de subsidiegraad in België en in de drie referentielanden sinds 1996. We stellen vast dat 2020 voor alle landen een uitzonderlijk jaar was. In Duitsland, Nederland en België is het niveau van de loonsubsidies wegens de gezondheids crisis duidelijk gestegen. We verwachten dat dit niveau de komende jaren opnieuw zal dalen. In Frankrijk is het niveau gedaald door de omvorming van het CICE.

Tabel 3-2 : Subsidiegraad in België en in de referentielanden

	1996	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Duitsland																
Loonmassa (S1-OP)	858330	985304	1017872	1059284	1056201	1087003	1139074	1188162	1222434	1272597	1327593	1380036	1440670	1508202	1576827	1560109
Loonsubsidies in D39 (S1-S13)	6200	980	1061	1165	3714	3430	2021	1789	1783	1734	1413	1495	1358	1363	1227	11291
Loonsubsidies in D39 (% van de LM)	0,72%	0,10%	0,10%	0,11%	0,35%	0,32%	0,18%	0,15%	0,15%	0,14%	0,11%	0,11%	0,09%	0,09%	0,08%	0,72%
Nederland																
Loonmassa (S1-OP)	144258	231175	245248	259622	261543	259791	267616	271496	272266	275677	277367	286202	296773	311412	327643	337864
Loonsubsidies in D39 (S1-OP)	936	2217	2324	2433	3359	3220	2817	2353	1927	1496	1381	1840	2205	2187	2256	18312
Loonsubsidies in D39 (% van de LM)	0,65%	0,96%	0,95%	0,94%	1,28%	1,24%	1,05%	0,87%	0,71%	0,54%	0,50%	0,64%	0,74%	0,70%	0,69%	5,42%
Frankrijk																
Loonmassa (S1-OP)	512520	767941	800083	826186	823242	846474	872209	892108	905754	920248	933049	952929	982639	1013957	1022827	971170
Loonsubsidies in D39 (S1)	6916	7256	7194	6325	6957	7910	6282	6105	6548	17929	26162	27325	28210	32021	29751	9730
Loonsubsidies in D39 (% van de LM)	1,35%	0,94%	0,90%	0,77%	0,85%	0,93%	0,72%	0,68%	0,72%	1,95%	2,80%	2,87%	2,87%	3,16%	2,91%	1,00%
België																
Loonmassa (S1-OP)	84913	125310	132523	139818	139581	142076	148656	153396	155634	157477	159251	161684	167507	173243	179583	173605
Loonsubsidies in D39 (S1-OP)	833	2721	3615	4314	5009	6121	6846	6981	6926	7180	7463	7484	7460	7968	8359	9349
Loonsubsidies in D39 (% van de LM)	0,98%	2,17%	2,73%	3,09%	3,59%	4,31%	4,61%	4,55%	4,45%	4,56%	4,69%	4,63%	4,45%	4,60%	4,65%	5,39%

De onderstaande tabel splitst de loonsubsidies in België uit naar maatregel voor de privésector sinds 1996 (S1-OP).

Tabel 3-3 : Uitsplitsing van de loonsubsidies in België naar maatregel voor de privésector sinds 1996 (S1-OP, in miljoenen euro's)

S1-OP	1996	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Loonsubsidies (excl. bijdrageverminderingen doelgroepen)	304	2200	5975	6126	6068	6261	6494	6414	6319	6774	7039	8189
Via soc. zekerh.	117	1469	3049	3081	2931	2988	3095	3273	3285	3458	3581	4148
Activering	0	168	576	409	171	181	218	225	201	203	202	155
Dienstencheques	0	445	1424	1594	1649	1617	1642	1741	1748	1831	1908	1797
Sociale Maribel	0	443	480	477	490	524	532	602	623	661	682	764
Contractuelen in ziekenhuizen	117	412	494	523	540	582	617	617	621	666	689	1013
Alternatieve sociale Maribel	0	0	75	77	81	85	85	88	92	97	100	103
Zorgpersoneelsfonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	222
Covid 'Vakantiegeld bedienden'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	94
Via de federale fiscaliteit	0	452	2539	2648	2717	2818	2896	2670	2550	2831	2911	3170
Algemene subsidie	0	0	935	970	988	1013	1040	390	194	202	210	313
Nacht- en ploegenarbeid	0	343	1002	1004	1032	1061	1061	1424	1437	1602	1671	1741
Overuren	0	48	122	126	131	135	140	148	155	166	178	167
O&O (excl. universiteiten)	0	37	360	422	446	484	504	553	595	683	646	740
Specifieke subsidies	0	24	121	127	121	125	151	155	169	178	207	209
O&O (universiteiten)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Via de federale uitgaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	364
Zorgpersoneelsfonds loontrekkenden sociale Maribel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	53
Covid 'Hertewerkstelling'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	93
Covid 'Consumptiecheques zorgsector'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	51
Covid 'Eindejaarspremies horeca'	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	167
Via regio	187	279	387	397	420	455	504	471	484	485	488	507
Oudere werklozen (Vlaams gewest)	0	2	23	24	22	36	31	32	24	9	0	0
Tewerkstellingspremies (Wallonië)	19	14	14	13	13	14	14	14	14	9	5	2
Beschutte werkplaatsen (gemeenschappen)	168	262	350	360	384	405	459	425	446	467	482	504
Gerichte bijdrageverminderingen	304	521	871	855	859	919	969	1070	1141	1194	1319	1160
Gewestelijk niveau	172	398	766	749	690	732	752	776	776	761	821	685
Federaal niveau	357	123	106	106	169	187	217	295	365	433	498	476
Totaal loonsubsidies (ESR2010)	833	2721	6846	6981	6926	7180	7463	7484	7460	7968	8359	9349
Totaal werkgeversbijdrageverminderingen	1294	4332	4897	4839	5001	5258	5334	5601	5798	2499	2755	2433

4. Bijlage 1: Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020

Tabel 4-1 : Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - België

Tak	Gewicht tot. uren 2019	Gewicht tot. uren 2020	Verandering p.p.	Prod BE 2019	ULK's BE 2019
C10-C12 - Vervaardiging van voedingsmiddelen; vervaardiging van dranken en van tabaksproducten	4,15%	4,44%	0,29%	56,70	36,64
C13-C15 - Vervaardiging van textiel, van kleding, van leer en van producten van leer	0,81%	0,77%	-0,04%	39,74	30,38
C16-C18 - Houtindustrie, vervaardiging van papier, drukkerijen en reproductie	1,72%	1,72%	-0,01%	44,43	33,15
C20 - Vervaardiging van chemische producten	1,84%	2,04%	0,20%	121,42	56,91
C21 - Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	1,17%	1,37%	0,20%	243,34	63,70
C22_C23 - Vervaardiging van producten van rubber of kunststof ...	2,20%	2,31%	0,11%	60,09	39,99
C24_C25 - Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal,...	3,31%	3,34%	0,03%	54,53	39,66
C26 - Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	0,47%	0,49%	0,02%	85,54	47,59
C27 - Vervaardiging van elektrische apparatuur	0,65%	0,61%	-0,03%	48,43	36,12
C28 - Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	1,25%	1,30%	0,05%	72,78	41,28
C29_C30 - Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen en scheepsbouw	1,50%	1,38%	-0,12%	58,71	41,37
C31-C33 - Vervaardiging van meubelen, sieraden, muziekinstrumenten, speelgoed,...	2,11%	2,08%	-0,03%	44,50	39,02
D - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	0,77%	0,89%	0,12%	209,81	67,69
F - Bouwnijverheid	13,03%	13,70%	0,67%	45,68	34,33
G - Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	24,81%	25,23%	0,42%	51,64	35,89
I - Verschaffen van accommodatie en maaltijden	7,15%	4,75%	-2,40%	30,43	27,47
J61 - Telecommunicatie	0,99%	1,05%	0,06%	145,26	56,27
J62_J63 - Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	3,88%	4,30%	0,42%	70,73	50,64
M69-M71 - Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening; activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer...	25,92%	25,93%	0,01%	40,30	46,51
M73-M75 - Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten...	2,27%	2,32%	0,05%	33,69	38,36

Tabel 4-2 : Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Duitsland

Branche	Gewicht tot. uren 2019	Gewicht tot. uren 2020	Verandering p.p.	Prod DE 2019	ULK's DE 2019
C10-C12 - Vervaardiging van voedingsmiddelen; vervaardiging van dranken en van tabaksproducten	4,56%	4,53%	-0,03%	35,72	28,36
C13-C15 - Vervaardiging van textiel, van kleding, van leer en van producten van leer	0,66%	0,65%	0,00%	39,63	29,57
C16-C18 - Houtindustrie, vervaardiging van papier, drukkerijen en reproductie	2,09%	2,08%	-0,02%	41,41	29,21
C20 - Vervaardiging van chemische producten	1,92%	1,91%	-0,01%	86,27	50,65
C21 - Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	0,78%	0,78%	-0,01%	120,85	50,18
C22_C23 - Vervaardiging van producten van rubber of kunststof ...	3,71%	3,68%	-0,03%	46,91	32,41
C24_C25 - Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal,...	5,98%	5,94%	-0,04%	45,28	35,96
C26 - Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	1,95%	1,93%	-0,01%	80,45	48,03
C27 - Vervaardiging van elektrische apparatuur	2,57%	2,55%	-0,02%	59,91	44,94
C28 - Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	6,36%	6,32%	-0,05%	58,63	44,30
C29_C30 - Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen en scheepsbouw	5,43%	5,39%	-0,04%	103,31	56,76
C31-C33 - Vervaardiging van meubelen, sieraden, muziekinstrumenten, speelgoed,...	3,27%	3,24%	-0,02%	43,56	36,77
D - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1,45%	1,57%	0,12%	160,33	54,35
F - Bouwnijverheid	11,18%	11,84%	0,66%	39,89	29,21
G - Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	25,40%	25,78%	0,38%	38,93	29,31
I - Verschaffen van accommodatie en maaltijden	6,82%	5,51%	-1,31%	21,15	18,85
J61 - Telecommunicatie	0,59%	0,62%	0,03%	161,32	52,36
J62_J63 - Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	4,80%	5,07%	0,27%	61,84	50,65
M69-M71 - Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening; activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer...	8,89%	9,00%	0,11%	42,54	46,71
M73-M75 - Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten...	1,59%	1,61%	0,02%	39,95	34,94

Tabel 4-3 : Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Nederland

Tak	Gewicht tot. uren 2019	Gewicht tot. uren 2020	Verandering p.p.	Prod NL 2019	ULK's NL 2019
C10-C12 - Vervaardiging van voedingsmiddelen; vervaardiging van dranken en van tabaksproducten	3,35%	3,41%	0,05%	75,95	36,18
C13-C15 - Vervaardiging van textiel, van kleding, van leer en van producten van leer	0,41%	0,44%	0,03%	43,89	33,10
C16-C18 - Houtindustrie, vervaardiging van papier, drukkerijen en reproductie	1,27%	1,25%	-0,02%	56,04	33,19
C20 - Vervaardiging van chemische producten	1,16%	1,17%	0,01%	142,89	52,75
C21 - Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	0,35%	0,40%	0,04%	122,22	46,73
C22_C23 - Vervaardiging van producten van rubber of kunststof ...	1,42%	1,38%	-0,05%	57,42	34,49
C24_C25 - Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal,...	3,03%	3,09%	0,06%	49,90	34,11
C26 - Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	0,69%	0,70%	0,01%	97,49	47,70
C27 - Vervaardiging van elektrische apparatuur	0,57%	0,60%	0,04%	85,95	40,92
C28 - Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	2,33%	2,28%	-0,05%	88,66	40,31
C29_C30 - Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen en scheepsbouw	1,15%	1,00%	-0,15%	59,80	36,99
C31-C33 - Vervaardiging van meubelen, sieraden, muziekinstrumenten, speelgoed,...	4,18%	4,14%	-0,05%	33,37	28,00
D - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	0,70%	0,73%	0,02%	200,59	48,84
F - Bouwnijverheid	14,34%	14,47%	0,13%	38,46	34,82
G - Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	31,28%	31,49%	0,21%	49,85	29,44
I - Verschaffen van accommodatie en maaltijden	8,82%	7,42%	-1,41%	26,55	20,12
J61 - Telecommunicatie	0,70%	0,70%	-0,01%	171,63	50,20
J62_J63 - Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	6,17%	6,67%	0,50%	57,71	44,15
M69-M71 - Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening; activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer...	14,14%	14,68%	0,54%	52,68	46,69
M73-M75 - Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten...	3,92%	3,99%	0,07%	28,95	33,34

Tabel 4-4 : Veranderingspercentage van het aandeel van de marktsectoren in de gewerkte uren tussen 2019 en 2020 - Frankrijk

Tak	Gewicht tot. uren 2019	Gewicht tot. uren 2020	Verandering p.p.	Prod FR 2019	ULK's FR 2019
C10-C12 - Vervaardiging van voedingsmiddelen; vervaardiging van dranken en van tabaksproducten	5,25%	5,60%	0,35%	45,42	28,24
C13-C15 - Vervaardiging van textiel, van kleding, van leer en van producten van leer	0,83%	0,84%	0,02%	36,50	28,07
C16-C18 - Houtindustrie, vervaardiging van papier, drukkerijen en reproductie	1,46%	1,49%	0,03%	40,69	30,86
C20 - Vervaardiging van chemische producten	0,90%	0,92%	0,02%	119,77	53,14
C21 - Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	0,38%	0,38%	0,01%	175,89	58,10
C22_C23 - Vervaardiging van producten van rubber of kunststof ...	1,99%	2,04%	0,04%	52,03	31,85
C24_C25 - Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal,...	3,19%	3,26%	0,07%	41,34	30,12
C26 - Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	0,70%	0,72%	0,01%	97,65	47,26
C27 - Vervaardiging van elektrische apparatuur	0,65%	0,66%	0,01%	57,07	36,65
C28 - Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	1,21%	1,24%	0,03%	52,36	34,46
C29_C30 - Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen en scheepsbouw	1,54%	1,37%	-0,17%	114,79	52,40
C31-C33 - Vervaardiging van meubelen, sieraden, muziekinstrumenten, speelgoed,...	3,30%	3,37%	0,07%	50,27	41,91
D - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1,04%	1,08%	0,03%	196,34	61,25
F - Bouwnijverheid	16,07%	16,79%	0,72%	39,85	31,55
G - Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	30,93%	31,69%	0,76%	37,52	28,03
I - Verschaffen van accommodatie en maaltijden	10,84%	7,92%	-2,91%	30,03	24,08
J61 - Telecommunicatie	0,80%	0,86%	0,06%	160,80	56,93
J62_J63 - Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en overige dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	5,04%	5,42%	0,38%	65,29	50,96
M69-M71 - Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening; activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer...	11,46%	11,84%	0,38%	55,92	53,04
M73-M75 - Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten...	2,42%	2,50%	0,08%	36,38	36,63